

Jellege: Fejtörő az elme sportja.

Rovatvezető: Csiszár József.

Történelmi kérdés:

Ki volt Brutus mellett feje a Császár elleni összeküvésnek? Császár meggyilkolása után Syriába ment, Sardesben Brutussal egyesült; a philippii vereség után Kr. e. 42-ben egy szolgája által megölette magát. Brutus, mint az «utolsó római» megsiratta.

Természetrzaji kérdés:

Melyik növény az a kontyvirágok rendjéből, a melyek levelei nálunk ritkán foltosak, hanem inkább egészen pázsitzöldek; mérges gyökere keményítőliszt tartalmú, főzés után élvezhető?

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. április 27.

A 15. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Kémiai kérdés: Morphin. **Történelmi kérdés:** Hengist és Horsa. **Irodalomtörténeti kérdés:** B. Amade László. **Képrejtvény:** Tonking.

Helysesen fejtették meg: László Sándor, Pártos Viktor, Váczy József, Puskás Jenő, Szenyovszky Ferencz, **Vadas Zoltán**, Lator László, Becker Ferencz, Techet Károly, Luspay Sándor, Luspay Emil, Merresbacher Dénes, Róth Miklós, Lányi Rudolf, Laufer Rezső és Ödön, Pataki István, Pláger Leó, Strausz Gyula, Kirehner Gyula, Osztróvszky József és Antal, Schmid Károly, Nagy Károly, Tóth Elek, Koszorús Kálmán, Laczkó Géza, Loósz Dezső, Czira Endre, Biró Endre, Mambriny Béla, Puskás Endre, Tájber Oszkár, Barthonek Károly, Schön István, Teesz Lajos, la Borda Jenő, Csáthy Dezső, Danzinger Kálmán, Hübner János, Kund Vince, Miróczky Árpád, Wágner László, Szabó Lajos, Gábriel Ferencz, Kronstein Béla, Laban Antal, Szécskay Dezső, Marton István, Izsák Gyula, Kinsky Jenő, Glósz Ödön, Koch Nándor, Géczy Géza, Grosz Gyula, Borosnyay Oscar, Benisch Arthur, Miskolczy Gusztáv, Laczkó Géza, Tenner Pál, Krausz László, Windt Lajos.

A kifizetett könyvjutalmat: Verne: **Strogoff Mihály utazása** cz. művét **Vadas Zoltán** V. oszt. tanuló nyerte el **Selmeczibányán**.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Olvásóinkat előre értesítjük, hogy szerkesztőségünk május 1-jétől fogva helyet változtat: IV. Egyetem-utca 4. alá költözködik át, hol a kiadóhivatal is van. Május 1-jétől kezdve tehát minden ügyben e címhez tessék fordulni.

D. G. Nagyszében. Beérjük azzal a tudattal, hogy a kezdeményezés érdeme minket illet és szerény agítácziókat ily hatalmas eredmény követte. Elég nekünk annyi, hogy a tanügyi körök meg az ifjúság tudja és méltányolja ezt. A nyilvánosság reklám-harsonája teljesen hidegen hagy bennünket. — **K. N.** A képes levelezőlap-váltás rovata csak előfizetőink számára van fenntartva. Nem illik czeruzával irt levelezőlapot küldeni. — **L. A.** Losoncz. Alkalmas-e a gaz a sertések etetésére? Ezen kérdéssel a köbányai sertéshizláló részvénytársaság igazgatóságához forduljon, ne mihozzánk. — **B. O.** Brassó. A rejtvényeket a szerkesztőséghez kell címezni. A képes levelezőlapok dolgában pusztán cserélésre való felszólításnak adunk helyet. — **H. J.** A Ferencz-József intézet. — **Az én ideálom.** Tiszta jeles bizonyítvány legyen a maga ideálja. Azért megbocsátanók még az ilyen gyatra zöngeményt is. De így nehezebben. — **L. G.** Kolozsvár. Köszönettel elfogadjuk tudósítónak. — **T. P.** Bizalmatlanságról szó sincs. Tudósításait ezután is szívesen látjuk. — **Mikes.** Költeménye a legjobb akarattal sem nevezhető sikerültnek. Szárazon, igazi Tinódy-módban mondja el a hős Földváry vitézkedését. — **K.** Mezőtur. Megható érzéssel de gyöngye versben siratja el édes anyját. — **L. J.** Pégazusának patkányomán meglehetősen színtelen virág sarjadt! Az idén ön az első, ki Tavasz-dicsőítő zöngeményt küldött a Tanulók Lapjához. — **Pályázó.** «Bundás» megérkezett. — **U. X.** Igen kezdetleges kísérletek. — **H. D.** Budapest. Pym Arthur kalandjai nem fognak lapunkban megjelenni. — **B. Z.** Lippa. Ha a gimnáziumba akar átlépni, latin nyelvből kell főlvételi vizsgát tenni, még pedig négy év anyagából. Ez persze kemény munka, melyet sikerrel jőformán csak magántanulói úton végezhet. Részünkről nem tanácsoljuk a kereskedelmi iskola elhagyását. — **Nem közölhetők** a Tavasz ébredése. — Tavaszdal. — Kikeletkor. — Az első ibolya. — A tavasz. — Tavaszhoz. — A napsugár álma. — A kis bojtár furulyája. — A lebegő fészek. — Itt vannak a fecskék. — **Jegyző.** A községi jegyzőket a község fizeti. — **H. A.** Igló. Adóhivatali pálya, dohányjövődéki szolgálat, pénzügyőri biztosság; posta és vasut, vámhivatal, bármely miniszteriumban a számvéviségnél, és kisebb megyei és városi hivatalok, jegyzői pálya, vásárcsarnoki tisztai állás, — ime ezek azok a pályák, a melyekhez egyetem végzése nem kell. — **Faragó S.** Gyerekes fölhogásan mosolyogtunk. Maga gyűjtött két, mond *kettő* előfizetőt s ezért két értékes könyvet követel. Mi nem azt irtuk, a mit maga ezítél, hogy «az előfizetők száma szerint megfelelő számú jutalomkönyvet fogunk küldeni», hanem azt, hogy az előfizetők számának megfelelő könyvet, vagyis két előfizetőért 1 forint, 3 előfizetőért 2 forint, 4 előfizetőért 3 forint értékű könyvet. Követel, de mivel sem igazolja, hogy valóban gyűjtött is előfizetőt. Ilyen ifjút valóban nem sajnálunk, ha «nem járhatja tovább a lapot», mert az az ifjú, a ki olyan arrogáns levelet ír, nem érdemli meg a T. L.-ban azt a helyet sem, a mit a neki szóló izenetre reáparazunk.

!!! Gyűjtők figyelmébe!!!

8149

«VILÁGPOSTA»

czím alatt érdekes tartalmu képeslevelezőlap és levélbélyegűjság jelent meg.

Előfizetési ára egész évre 2 frt, félévre 1 frt.

A lap kiadóhivatala **Faludi Zsigmond** előnyösen ismert levélbélyegüzletében **VII., Erzsébet-körut 28. szám** alatt van.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre... — 1 frt 20 kr.	DR. RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... — 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre... — 4 frt 80 kr.	Kéziratokat nem adunk vissza.		
Megjelenik minden vasárnap.			

KENYÉR ÉS BECSÜLET.

Regény az ifjúság számára.

Irta Gaal Mózes. Illusztrálta Neogrády Antal.

I. FEJEZET.

«Eredj, fiam, tanulj valamit!»

A kornócezi doktor vagy magyarán mondva felcsér azon a napon, mikor a kilenczedik gyermek került a színehagyott, s több ízben megreparált bölesöbe, így szólott a feleségéhez:

— Ne búsulj, lelkem, ezt is csak felneveljük a többivel.

Mikor ezeket a böles és vigasztaló szavakat mondotta, mindössze két ezüst huszas volt a zsebében, az asztal fiókjában pedig hétszáz pengöről szóló adósság-levélnek a második példánya. Mert tudni való dolog, hogy a kornócezi doktor igen becsületes, és igen szegény ember volt. Mivel hogy nagyon becsületes ember volt, adtak neki kölcsön pénzt, de mert igen szegény ember volt, hát nehezen tudta visszafizetni. Azt a világ minden kincseért sem mulasztotta volna el, hogy az adósság-levelekről a saját lúdtollas szarkaláb betűivel másolatot ne készítsen. Ezeknek az okmányoknak meg kell a családi levéltárban maradniok, hogy a fiai vagy unokái közül valamelyik valaha okvetetlenül visszafizesse.

A kornócezi doktor egyforma ügyességgel gyógyította az embereket és a marhákat. Szerinte nem is volt a kettő között lényeges különbség, legalább az orvosság szempontjából nem. Az emberektől rendszeren nem kapott pénzt az orvosi tanácsokért, hanem a marhákért irgalmatlanul behajtotta a 20—30 krajczárokat. Azt még a legszegényebb embernek sem engedte el, mert úgy gondolkozott, hogy a kinek egy beteg ökre van,

annak lesz egy egészséges ökre is, két ökr pedig nagy vagyon, 20—30 krajczár ellenben kicsi pénz.

Szóval nagyon kegyetlen, kapzsi s éppen olyan mértékben gyámoltalan ember volt Sólom Ezsaiás uram.

A felesége eleget mosta a fejét, de nem használta, a jó Isten pedig megáldotta őket, mert ide s tova már alig fért el a három kis szobában az eleven-áldás, melynek neve: gyermek.

A legidősebb, Jancsi, tizenharmadik évében járt már, a legkisebbik most született. E kettőn kívül még hét darab fiú meg leányka vegyesen kért mindennap kenyeret, szaggatta mindennap a csizmát (csak télen, mert tavasszal, nyáron és ősszel mezitláb kellett járniok) és hirtak, nőttek, le-lerongyosodtak, ki-kimosdottak, ilyenkor festeni való szép gyermekek valának. Csak Jancsi, a legidősebb ütött el a familiától; ez a fiú a nagy homlokával, csontos nagy kezeivel fokozatosan csúnyult.

Eleget is aggódott miatta az édes anyja.

— Jaj istenem, istenem, mi lesz belőled fiam, ha ez tovább is így tart. Olyan példa-csúf leszel, hogy mutogatni fognak — mondta egyszer a fiúnak.

— Ne búsuljon, édes anyám — felelé a fiú, — ha mutogatnak, pénzért mutogatnak s legalább az édes apám adósság-leveleit beváltom.

— Isten segítsen meg arra, fiam, — jegyzé meg az apa, a ki csupán az utolsó fontos szavakat hallotta meg.

Ezsaiás uram sokszor eltűnődött azon, hogy mit csináljon a legnagyobb fiúval. Elküldené valahova deák-iskolába, de honnan vegye a pénzt. Irt istáncziás leveleket, hogy valami stipendiumot kerítsen a fiúnak, de hát a stipendiumokat nem azért csinálták, hogy éppen annak adják, a kinek égető szüksége van rá. A fiúnak nagy kedve van az ő mesterségére. Nyáron békákat fogdos és

nyúzza, boncsolja; sebeket tud bekötözni, s a parasztnak a fogát úgy kihúzza, hogy soha ott többé fog nem nő. Nem irtózik semmiféle nyavalyától és bámulatos türelme van. Már az orvosi könyvek között turkál, s erővel kell kihajtani a szobából. Pedig olyan jó fiú! . . . Csak a testvérei tudnák megmondani, hogy milyen jó a szíve.

Mindenféle játékot fúr-farag nekik. Az olesó békanyúzó bieskája egész tavasszal és nyáron folyton a kezében van, — el is vágta már legalább száz helyet a kezét — ekék, boronák, favágó tótok, medvék formálódtak a fadarabokból, s a kis testvéreké minduntalan új követelésekkel zaklatták.

— No hát ebből a fiúból embert kell nevelnünk! — mondogatta az apa s olyan gyakran mondogatta, hogy végre is elhítte, sőt előre számított, milyen nagy pártfogója lesz neki is vén korára, hogy fogja a testvéreit gyámolítani.

Hogy az ősz közeledett, mind nagyobb gondok nehezédtek az apa vállára. Minden áron pénzt kellett valahonnan előteremteni, hogy a fiút a városba vigye. Oda mindenek előtt eszima kell, aztán holmi tisztességes ruha, néhány forint, hogy könyvet vegyen; no meg a kvártély, koszt.

— Haj . . . haj! Drágán mérik a tudományt!

Szerencsére marhavész ütött ki a környéken. A kornóczyi doktornak sok dolga akadt, s minden nap hozott egy-két forintot haza, sőt egyik nap a pusztá-nyárádi földbirtokosnak a fiát is haza hozta, mert a háznál ragadós betegség volt, a fiút elküldötték, hogy baja ne essék. Ez a fiú az enyedi kollégiumban járt, ifjabb volt Jancsinál, s már az első latint elvégezte.

Csathó Pali úrfi a falusi gyermeknek esodolgokat mesélt a kollégiumi életről. Hogy az ám az élet, ott lehet pompásan mulatni, hogy a professzorok milyen fura emberek. Mindjárt ki is figurázta őket sorjában, s nagyon esodákozott, hogy a doktor fia nem kaczagott vele.

Jancsi esze egyében járt.

—Vannak ott szegényfiúk is? — kérde az úrfitól.

— Egész rakás van, a ki másnak a szolgája, tisztítja a eszimat, a szobát, vizet hoz és kap kvártélyt meg kosztot. Persze, csak a maradékot. Te, azok a fiúk olyan furesák a kopott ruhákban és örökké éhesek.

Jancsi csak azt akarta tudni, hogy szegény emberek fiai is tanulhatnak a diák-iskolában.

Ez alatt Ézsaiás uram kinos-keservesen összerakott tizenkét forintot. Augusztus vége felé titkon megmondotta a feleségének, hogy miben töri a fejét.

— Iskolába küldöm a fiút — mondá a kezét

surolgatva. Egy kis pénzt kuporgattam össze, a fiúnak kár volna itthon maradnia.

— Te is! — kiáltott fel az anya, — hiszen én is! Nem szoltam semmit neked, meg akartalak lepni. Itt van, éppen nyolez forint.

— Tyhü, az sok, nekem is van tizenkettő, az összesen húsz . . . Urasan viszsziük be, kocsin, fogadunk neki kvártélyt, majd a jövő hónapban is kikerül valamicske . . .

Ekkor jött be a fiú.

— Édes apám — kezdé kissé megzavarodva — én holnap elindulok Enyedre —

— Hova, te ?

— Enyedre, az iskolába.

— Aztán kitől hallottad, már te is tudod? . . . Édes anyád mondotta, he ?

— Már régóta gondolok reá. Édes apám szegény, csak egy ezüst forint kell, a többit megkeresem. Az apa titkon reá sandított a feleségére, s hallgatta a fiát.

— Enyeden a szegény fiúk is tanulhatnak. Fogok seperi, szobát, eszimat takarítani, kosztot hordani és — tanulok.

— No, fiam, dicsérem az eszedet, hanem abból nem lesz semmi. Elviszlek én téged kocsin, beadlak tisztességes helyre kosztra, nem fogsz te másnak szolgálni, a míg én élek, . . . nem bizony! Ézsaiás uram neki tüzesedett, mert hát húsz forint sok pénz, s ebben bizakodott.

— Nekem csak egy forint kell, s egy váltó ruha, édes apám! — erősködött a fiú. Megkimélem, a mim van; a pénz kell itthon a kisebb gyermekeknek.

— Igaz, . . . igaz, Jóskának télire eszima, őt is iskolába kell járattani. Mariskának téli kendő . . . hm; anyádnak is —

— Nekem nem kell semmi — vágott közbe az édes anya; de Jancsit csak nem eresztjük el foltos eszimával, újat kell venni. Az inge is gyengéske, . . . a kalapja is —

— Eltart még egy évig, édes anyám! . . .

Igy aztán mire Jancsinak eszimat és kalapot, Jóskának eszimat, Mariskának téli kendőt vettek, a húsz forintból éppen egy ezüst forint maradt. Ezt adták Jancsinak útravalóul.

— Eredj, fiam, tanulj valamit! . . . — mondá az édes apja és oda nyúlt a szeméhez, mert valami köny lopozott belé.

Az édes anyja egy sült csirkét és pogácsát pakolt fel neki, a kisebbik öcsese pedig a nyakába esimpaszkodott, s azt súgta neki:

— Jancsi szökjél haza, mert én sirok.

II. FEJEZET.

Az úrfi és inasa.

A kinek jó két lába, s a mellénye zsebében egy ezüst forintja van, az augusztus utolsó napján könnyen megteheti az utat Kornóczytól Enyedig.

Egy kicsit megveri a hirtelen zápor, nyomban megszáraztja a nap, földolog, hogy a ruhájába beleesomagolt elemőzsiájának ne essék semmi baja. Az országút mentén van elég falu, a falusi házak előtt pad, oda letelepszik, ha nagyon bele talál dagadni a lába az új eszímába. Előveszi a harapni valót, s jóízűen falatozik. Holmi kis mezit-lábos leánykát pillant meg, a ki a forrásból szép, kékmázás korszoban friss vizet viz haza.

— Hallod-e te leányka, adj egy itóka vizet! —

A leánykaszivesen oda nyújtja a korszót, még előbb ki is locsant a korszóból egy kis vizet, hadd legyen tisztább a szája. A kornóczyi doktor fia egy tepertős pogácsát esúsztat a szemérmes leányka kezébe, mert hogy a friss viz igen-igen jól esett neki.

Estére az alvinczi alsó kocsma padján végig nyújtózik. Az emberséges kocsmáros kinézi az ábrázatából, hogy vándorlegény vagy ilyesmi, de hogy fizettetné meg vele a kemény ágyat.

A kocsmáros fiacskája jó barátságba keveredik a vándorló legénnyel, mesét mondat vele, s aztán egy esikos czihájú vánkost lop ki a szobából, éppen a legszebbet, azt teszi a feje alá.

Ezért őt holnap reggel a szerető édes anyja egy kissé el fogja nadrágotni, de az nem baj, hozzá van ahhoz szokva, a poros eszímájú diák pedig édesen alszik a kemény padon, még a eszímáját is lehúzza, s oda teszi a feje mellé a pad végére, hogy valaki el ne lopja.

Másnap estére szerencsésen megérkezik Enyedre. Ott a csecsszopó gyermek is eligazítja őt a sok

ablakú, lármás tájékú kollégiumhoz, hol rengeteg sok a diák, hol mindennap egy esomó cipót osztogatnak ki a fiúk között, s a gyümölcsáruló kofák örökös harezban vesződnek az agyafurtabb diákokcsakkal.

Sólyom Jancsi idegen volt abban a rengeteg nagy épületben, melyet kollégiumnak hív az egész világ, de azért megtalálta a rektor szobáját, be is kopogtatott, de előbb a zsebken-dőjével leverte a port a eszímájáról, a czók-mókját pedig az ablak kilincsére felakasztotta.

Szerencsére arra felé nem volt egy diák sem, mert könnyen megeshetett volna, hogy

mire a rektor úr szobájából kijön, a czók-mókját a esatorna felső szögletére akasztva találta volna meg hosszas keresés után.

A rektor nagy, kopasz fejű ember volt. Mérges, recesgő hangú, de — a mint mondják — igen jó szívű ember.

Mindenek előtt szörnyen leszidta, hogy nem kopogtatott erősebben.

— Lcpni jöttél, he ?

(Folytatása következik.)

Nyáron békákat fogdos és nyúzza, boncsolja.

AZ ORINOCON FÖLFELÉ.

Irta Verne Gyula.

18

Nevelő szülei kérték, hogy térjen vissza hozzájuk, mondjon le arról a képtelen reményről, mely végre is szép és dicséretes, de megvalósíthatatlan. Jeanne megható szép levélben köszönte meg jószágukat, ígérte, hogy soha sem fogja elfeledni azt, a mit érette tettek, de neki most szent kötelessége apját fölkeresni. Mindent el fog követni, hogy megtalálja, s ha nem sikerül, újra visszatér nevelő szüleihez.

Igy maradt apja házában.

Évek teltek el a legkínzóbb bizonytalanságban. Kárba vesztett minden nyomozás, tudakozódás. No meg a derék, egyszerű őrmester, s a tapasztalatlan fiatal leány hogy is tudhatták volna a módját annak, hogy Kermor ezredest hol kell keresniük.

Az olvasó emlékezik arra, hogy 1879-ben levél érkezett a venezuelai San-Fernandóból Kermor ezredestől. A Kermor-család egyik ügyész-rokonának szólott a levél. Ebben az időben Jeanne még a spanyol családnál volt. Hét évvel utóbb az ügyész hagyatékában találták az örökösök ezt a levelet, s mert Kermor Jeannet érdekelhette, átadták neki.

Ez a levél elhatározó befolyással volt Kermor Jeanne további tennivalóira. Most már szükség-telen volt Franciaországban nyomozni atyját. Elhatározta, hogy útra kel San-Fernandóba, s ott keresi Kermor ezredest. Ez az eszme eltöltötte a fiatal leány szívét egészen; sem nevelőszüleinek, sem Martialnak az ellenvetései nem tudták őt más gondolatra bírni. Jeannet férjüvé, hásszávatva ez a szándék.

Főleg Martial szabadkozott kézzel-lábbal e vakmerő szándék ellen, mert a bizonytalan út veszélyeitől kimondhatatlanul féltette Kermor ezredest leányát. A becsületes őrmester magában sem bízott, mert az csak természetes, hogy neki is vele kell mennie, magára csak nem hagyhatja...

— És az én kedves Martialom — így végezte be Jeanne a multjának történetét — végre mégis csak beleegyezett, bele kellett egyeznie, úgy-e édes öreg barátom?

— Iszen meg is bántam azóta legalább százszor — dörmögé Martial; — hogy is ne, mikor a legnagyobb titkolózás daczára is...

— Kipattant a titkunk! — tévé hozzá mosolyogva a fiatal leány. Így hát nem vagyok többé az unokaöcséd, te pedig nem vagy a nagybátyám. No de Helloch és Paterne úr egy árva léleknek sem fogják elárulni, nemde, Helloch úr?

— Senkinek a világon, tisztelt kisasszony!

— Semmi kisasszony, Helloch úr — jegyzé meg Kermor Jeanne; óvakodjék ettől az áruló szótól; nem kisasszony, csak Jean, ... érti? ... Jean! ...

— Természetesen, Jean ... csak így: Jean! ...

legfeljebb olykor-olykor változatosság kedvéért a mi kedves Jeanunk — tévé hozzá Paterne Germain mosolyogva.

— Még csak azt akarom elmondani — folytató Kermor Jeanne az elbeszélést. — hogy nagyobb biztosság kedvéért nevet és ruhát változtattam, Martialt megtettem nagybácsimnak, én pedig unokaöcsésként szerepeltem. Segítségemre volt útközben az is, hogy spanyolul jól beszéltem. Saint-Nazaire-ben hajóra ültünk, Caracasba érkezünk szerencsésen, s ha a jó isten megsegít, megtaláljuk atyámat. Havannát visszamenet útha fogjuk ejteni, hogy annak a nemes szívi családnak vele együtt köszönjük meg a jószágát.

A fiatal leány szemében köny csillogott, de csakhamar erőt vett elérzékenyedésén, könyvet letörülve, vidáman folytató:

— Kedves nagybácsi, azon mi éppenséggel ne töprengünk, hogy titkunkról a lepel lehullott. Talán a jó Isten akarta, hogy így történjék, a mint hogy az is az ő bölcs rendelése vala, hogy két ilyen derék, jó honfitársunkkal találkozzunk. Uraim, édes atyám nevében köszönöm önöknek szívem mélyéből mindazt a sok jót, a mit eddig tettek értem, s a mit még ezután akarnak tenni. A fiatal leány mindkét kezét nyújtá feléjük, s a két francia meleg barátsággal szorította meg a feléjük nyújtott kezét.

A két falca így indult útra, hogy az Orinoco forrás vidékén, ezer veszéllyel daczolva nyomozza a régóta keresett, nyomavesztett Kermor ezredest.

II.

Az első nyom.

A «Gallinetta»-nak és a «Moriche»-nak Parschal és Valdez voltak a kormányosai. Parschal Helloch és Paterne úgy szerződtették, hogy útjoknak nem volt megsabva az időtartama. Az tehát egészen mellékes dolog volt a derék hajóslegényekre nézve, hogy az Orinoco forrásvidékig mennek-e vagy más tájékára, ha megkapják a busás bért, egyébbel nem törődnek.

Egészen másképen állott a dolog Valdezzel. Martial ugyanis csak San-Fernandóig állapodott meg vele, mert Valdez san-fernandói születésű lévén arra számított, hogy odaérkezve néhány napig megpihen, s aztán egyéb útra vállalkozik még pedig lefelé az Orinoccon.

Martial és Jean nagyon meg voltak elégedve az ügyes kormányossal, s örvendettek volna, ha az ő falcáján tehettek volna meg az útnak másik, még pedig nehezebb felét. Felszólították tehát, hogy hajlandó-e tovább is szállítani őket? Valdez készségesen vállalkozott, ámde az evezősök közül csak őt maradt Valdez szolgálatában, a többiek San-Fernandóban egyéb munka után néztek. Valdez három mariquitari-t és egy spanyolt szegődtetett helyökbe, s így újra kiegészült a falca-személyzete. A mariquitari-törzsből származó indiánusok kitűnő hajósok voltak, s főleg az

Orinoco forrásvidékét San-Fernandótól felfelé száz kilométernyire nagyon jól ismerték.

A spanyol — Jorres volt a neve — ezelőtt tizennégy nappal érkezett San-Fernandóba, s épen leste az alkalmat, hogy miként juthatna a Santa-Juana miszió-telepre Esperante atyához, ott is akart végképen maradni. Mikor meghalotta, hogy Kermor ezredest fia Santa-Juanába igyekezik, rögtön jelentkezett Valdeznál, hogy fogadja fel őt evező-legénynek. A spanyol igen értelmes embernek látszott, erős, csaknem durva vonásai határozottságra mutattak, de volt valami az arezában, a szemé csillogásában, ami szinte féltelmessé tette. Valdeznek szüksége volt reá és felfogadta.

Egyébként Jorres nem igen szeretett beszélni, magába zárkózott természetű volt.

Megkell melleleg jegyeznünk, hogy a két falca az Orinoccon egészen Mavaca torkolatáig jutottak fel; ez a Mavaca az Orinocónak balparti mellékfolyója a Parima hegyeségtől háromszázötven kilométernyire.

A szél kedvező lévén a magas víz-állás mellett a «Gallinetta» és «Moriche» kifestett vitorlakkal meglehetősen gyorsan haladt felfelé. Az evezőslegények is nyugton üldögélhettek a falca elő részében, nem kellett magukat megerőltetniük.

San Fernandóban minden szükséges holmit: élelmi szerezket, ruhát, meleg takarókat, löport bőségesen beszerettek az utasok, szóval minden eshetőségre elkészültek.

Első nap este öt óra tájban Mina szigetének a felső csúcsához érkeztek, kikötöttek és ott töltötték az éjszakát.

Másnap október 4-dikén, hasonló körülmények között folytatták az utat, s húsz kilométernyi utat tettek meg s a Piedra Pintada sziklahegyé-

nek a lábánál állapodtak meg, s ott fogtak éjjeli tanyát.

Az Orinoco felső vidékén utazók rendszeren a parton ütnek sátrat, s ott töltik az éjszakát. Igen gyakran megtörténik, hogy hirtelen záporos eső keletkezik, s akkor aztán bőrig átáznak. A mi utasaink okosabb dolognak tartották, ha a falcákban maradnak éjjelre.

Valdez és Parschal épen erről beszélgettek ezen az estén.

— Hiszen ha azok az arezában moszkító nem volnának, elégkényelmes volna az éjjeli tanya a folyó partján, de hát a parton is csak úgy nyüzsögnek, mint itt a folyón — mondá Valdez.

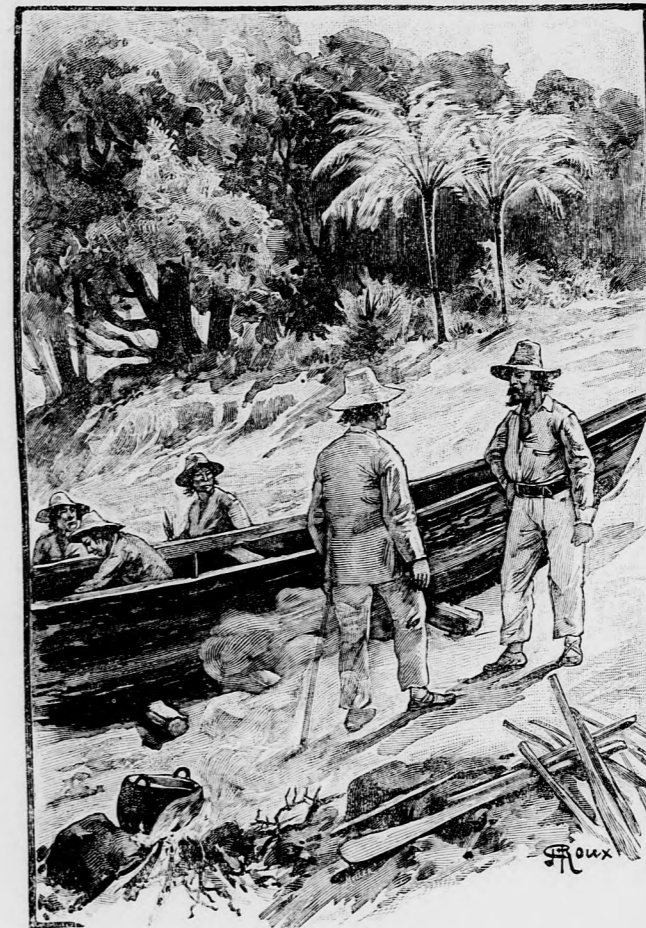
— No meg a hangyáksékutyák — jegyzé meg Parschal. Olyan czudara csipésük, hogy az embert kirázza tőle a hideg.

— Ne feledkezzünk a chipitákról és a termitákról sem — veté közbe Valdez. Olyan kicsi rovarok, hogy az ember alig látja, s mégis türethetlenné teszik az életet. A szegény benszülötteket néha a kunyhóikból is kiűzik...

— Hát a földi bolhák, a vampyrok, a kigyók — tódította Parschal. A culebra nevű kigyó megnő hat

méternyire is... Abban állapodtak meg az utasok, hogy mégis csak legjobb lesz, ha nem a parton fognak éjjeli tanyát.

Másnap délután a Rio Ventuari torkolatáig jutottak el. Ez a Ventuari az Orinoco-nak jobb parti mellékfolyója. Alig volt még öt óra, s így még két óráig számíthattak arra, hogy napvilágnál folytathatják az utat. Valdez azt tanácsolta, hogy vessenek horgonyt és tartsanak pihenőt, mert innen feljebb nagyon sziklás az Orinoco medre, s igen óvatosan kell haladni, félhomályban nem volna ajánlatos nekivágni.

VALDEZ FELFOGADTA.

A kis társaság közösen költötte el a vacsorát. Most már az örmesternek sem lehetett ez ellen semmi kifogása. Elvégre a két francia tudta, hogy Kermor Jean ki és mi, további titkolózásra épen nem volt szükség. Helloch és Paterne a fiatal leánynyal szemben tartózkodók voltak, nagy tisztelettel közeledtek hozzá, ámde Jean megmaradt a régi kedves, bizalmas ifjúnak. Nagyon örvendett, hogy el-elbeszélgethetett velök, s a beszéd tárgya mindig és minduntalan az volt, hogy a Santa-Juana-ban vajjon minő hírt fognak Kermor ezredesről hallani.

(Folytatása következik.)

PUSZTA-SZER.

A *Tanulók Lapja* számára írta Gaal Mózes.

Haj, micsoda nap volt, a mely földerüle új Magyarországra, felderüle akkor, hogy az egész ország Árpádnak meghódolt maga jó szántából, vagy kényszerűségből.

Hún-bérez alján magyar, Tisza mentén magyar, túl a Dunán magyar, Erdő-elvén magyar. Budavárosának Árpád a lakója, Etele örökét Árpád vette át, s vagyon birodalma, hogy ő is megtartja s késő unokái el nem vesztegetik. Áll még Budavára, a kőbástya hullt le imitt-amott csupán, paloták tetőjét vihar megrongálta, de szét nem hordhatta irányában a négy anyaszélnek . . . Áll még drága emlékeül a hún-hatalomnak, jövő alapjául magyar hatalomnak.

Onnan indult Árpád Etele-szállására, melynek hire volt csak, némi nemű nyoma, ezifra faragású palotás házait hiába keresné, nem találná sehhol.

Tisza-Duna között, azon a tájon, hol Maros vize ömlik a magyar folyóba, hún-árkok, töltések és a hír beszél, itt volt a hún király szállása ezelőtt sok emberöltővel. Pusztá ez a vidék, hegye nincs, csak halma; ménesek kedvökre versenyt futhatnak a pusztá vad szelével, s játszik a Délibáb a levegőégben fátyolát terítve magasan, úgy játszik a kolompoló nyáj ifjú pásztorával.

Ide szállott Árpád, innen küldte széjjel hirmondó embereit új Magyarországra. Egyiket meneszté Hún-bérez irányában, oda, hol a Mátra sötét feje nyulik a levegőégbe; másodikat elküldte Duna jobb partjára, Szvatoplug népének halmos országába; harmadikat küldte Tisza bal partjára, Meszes-hegy tövébe, melynek immár többé nem ura Mén-Marót, csak gazdája addig, míg Árpád akarja; negyediket küldé a kisebb országba, Tuhutum vezérhez, ki a Maros mellett tartotta szállását.

Mindenik hirmondó egy üzenetet vitt magyar vezéreknek, nemzet főbjeinek. Az üzenet így szólt:

— Árpád fejedelem osztályt akar tenni, hivatja magához nemzet színe javát, előbb a tanácsba, aztán áldomásra!

Ilyen üzenetnek volt ám fogantja, mikor annak is volt, ha fegyverre hívta Árpád vezér őket. Gyümöle a fának, a mit ültetének, nyolcz esztendő alatt, ihol annyi termett, hogy vidám szüretre hívja őket Árpád, hívja pedig oda, a hol hajdanában Etelenek állott királyi szállása.

Gyültek, gyülekeztek, napról-napra többen, tarka sátraikkal ellepték a rónát, ünnepi örömtől ragyogott az arcuk, s nyájas beszédekben öntöttek ki szívök feleslegét. Hareczok kalandjai jártak ottan szájról-szájra, s dicsérni az erőst, a hareczban dicsőet, nem irigylé egy sem. Legkiváltkép pedig magasztalták Árpád vezéri nagyságát, akaratát sulyát, s igazságot tevő esze bölcsességét.

Ilyen egyezségnek láttára Hadúr is örvendett az égben.

Azonban megszólalt hat vezértársa közt fölállva hős Árpád, s szava csengett-zúgott:

— Áldassék a neve Hadúrnak, magyarok! Ha mit nehéz áron megszerez az ember, köszönje legfőképp Hadúr kegyelmének, mert nála vagyon a szerencse-forrása, mert nála vagyon a dolgok szebbik vége. Kértük vala tőle, hogy karunk segítse, a húnok nyomdokain vezessen és nekünk adja örökségül Etele országát. Kérésünket Hadúr meghallgatta, s karunk erejét megszerzé. Azértlan azt mondom, Hadúr neve legyen mindörökre áldott! . . .

És zúgott száz ajkán, vagy ezerén is tán, ha többen nem voltak, pedig voltak többen, zúgott a kiáltás:

— Hadúr neve legyen mindörökre áldott!

Fejedelmi Árpád folytatta beszédét:

— Országot szereztünk közös akarattal, vérünk omlott érte, nézzetek körül csak, hányan hiányoznak azok közül, a kik velünk együtt jötték el az ős hazából Nagy Magyarországból? . . . Hol vagyon Kurd, hol Tas, ősz Huba hat fia? . . . De ki győzné őket mind sorjába szedni? . . . Miénk ez az ország, s ha neveztek eddig Húnok országának, nevezzék ezentúl Magyar apánk után Magyar országának. . .

— Magyar országának nevezzék! — harsogott köröskörül a szó.

— Szereztük pediglen közös akarattal, véreskü emléke él még lelkünkben, vér-eskü kötése tartott össze minket, ezután is tartson. Álmos apám szá-

vát én sem feledtem el, ti se feledjétek; erre tanításatok gyermekeitek, ezen nőjjenek fel unokáitok is. Örökkön-örökké egy legyen a nemzet!

— Árpád vére marad közöttünk az első, abból teszszük meg a nemzet fejedelmét!

— Osztályt tenni hívtam a nemzetet ide. Hat vezértársammal a vér-eskü szerint testvéri egység szerint megosztozunk. Szóljatok vezérek, ki-

És ültek áldomást ünnepi szer után. Oltárnéző papok áldoztak, s olvastak jót a jövőből; énekmondók lantján zendült dicső ének Álmosról, Árpádról, többi vezérekéről, kalandos időkről, miket felbuzogva hallgat az ifjabbja, s emlékből felújul az öregebbje is.

Dicső nagy áldomás, melyben egész nemzet együtt örült . . . együtt! . . . Hadúr ege alatt késő

OLTÁRNÉZŐ PAPOK ÁLDOZTAK. . .

nek melyik része tetszik az országnak, hol tartja szállását, hol akar maradni?

A vezérek sorra, ki milyen idős volt, elmondta mi volna kívánsága, melyik részét választaná állandó szállásul, vezér-birtokául.

Megegyeztek szépen, többet egy sem kívánt, mint a mennyi joggal megillette. Ezért tetszett Hadúrnak a magyarok dolga, mert testvéririgységnek átokszülő magvát egy sem hintette el.

éjszakáig, s másnap újra kezdé romlatlan jó kedvvel, mámort győző fejjel . . . míg Hadúr egeből Csaba útján milljom csillag szeme nézett a vigadozókra.

Hadak csillag-útján ment vala el Csaba Nagy Görögországba, és vissza nem tere . . .

Visszajött helyette késő unokája, s addig marad itten, míg Csaba útja az égről alá villan millió szemével.

A FALU ROSSZA.

Képünkhez.

A falu rossza . . . az ám, még pedig a javából! Pedig nem afféle Göndör Sándor-fajtájú fiatal legény már ő kelme, a ki virágos kedvében végig szokta magát muzsikáltatni faluhosszat! Gilagó Pesta bácsi megette már a kenyere javát, emberséges ember volna a talpán, de hát szörnyüség nagy fogvatékoság száradt rajta: módfelett szereti a Noé apánk nemes nedűjét.

Itt van la! most is hogyan járt. Kora reggel felesége, a katonás Sára néne útnak menesztette a városba; venni kalapot, keszkenőt, mi egymást. El is indult Pesta bácsi, de nem jutott tovább a «Török-szakad» koresmánál. Nem ő az oka, csak az a gézen-güz Takotály komé, a ki váltig hitta hívogatta egy kis búfelejtőre. «Nem lehet a! — szabódott búsan Pesta bácsi — rám parancsolt az asszony erős-kegyetlenül, hogy délig ott-hon teremjek. Aztán megérzi ám rajtam a papramorgót és csap olyan patáliát, hogy összeszalad a falu népe.» «Tyhú a terem-buráját! — sivalkodott Takotály komé — hátilyen ember kelmed? Hát a kel-med házánál az asszony viseli a süveget!»

Szó a miszó, addig érvelt a csalfa Takotály komé, míg Pesta bácsi befordult a «Török-szakad» koresmába. Hej, katonás Sára néne! hiába várod vissza a te uradat déli verőre Hiába áhitozol az újkessenőre, mi egymásra: az a pár fényes pengő, a mit akkora gondnal kötöttél be a Pesta bornyú-szájú ingejjába, elúszott már a garaton és a «Török-szakad» csapláros tüzőjében csörög . . . Alkonyodik már és Pesta bácsinak se hira — se hamva.

Végtére megúnta a várást Sára néne, kapta magát és nagy dér-durrall talpalt lefelé az al-

A FALU. ROSSZA.

Baditz Ottó festménye.

végén. Az árulkodó szellő muzsika neszt hozta fülébe a «Török-szakad» tájékarul. Arra tartott tehát, mint a vadászember, ki vadra feni a fogát.

Hej, Gilagó Pesta bácsi, ha sajdítanád a fejedre zúdulandó veszedelmet: hogy öntenéd magadba oly mohósággal a tizenegyedik liter hegy-levét, dehogyan rikoltanád túl a harmadfél szál rajkó nyivakoló szárazfáját, dehogyan ölegetnéd a

Takotály komé rézbarna nyakát . . . De hát Gilagó Pesta bácsi nem volt homéroszi hős, hogy előre tudta volna végzetét . . . Ezért teljes lelki nyugalommal gyűjtött arra a népszerű nótára, hogy

Engem bizony ne kunéroz Sára,
Mert ha más nem, te méz a vásárra . . .

Dejszen torkán is akadt az ének, mert a másik

pontos leírásban, színeiket, vízjegyeiket, szegélyzeteiket hűen megadva. Figyelemmel fogunk kísérni minden új megjelenésű postai értékjegyet s lehetőleg másolataikat is bemutatjuk. Csakis azon bélyegeket és más értékjegyeket ismertetjük, melyek hozzánk beérkeznek. Azok megjelenésében bizonyosak vagyunk, s nem

pillanatban Sára néne, mint a Bosszú angyala, elébe perdült. Engedtesék meg nekem, hogy a továbbiakból a drámai elemetszámkivesssem, mert a hellén tragikus költők elírták már előlem mindazt a szitkot és átkot, a mit Pesta bácsi bösz oldalbordája urának árva fejére halmazott. Disztelen epikumban említem föl: mint jutott Pesta bácsi egy szempillantás alatt ki a szabadba, nem annyira a tulajdon dülöngelő lábainak, mint Sára néne izmos kezeinek jóvoltából; mint haladt hazafelé, ugyan-ezen kezek taszigáló hatalma folytán; mint püffögött a háta, tulajdon ezen, ököllé formálódott kezeknek alatta . . . Hiába czihelődött fel, rokonézés erejétől hajtva, Takotály komé, kezében a flaskóval, hiába húzod a vendégmarasztót, harmadfél szál rajkó: nem tarthatjátok vissza a hőst, nem állíthatjátok meg rohanó végzetét. A katonás Sára néne biztos marokkal vezérli ingadozó urát haza, hol majd esüffá teszi, visszajára fordítja azt a kevély mondást, hogy: «Az asszony verve jó.»

Kaba.

Magyar bélyeggyűjtő

A «Tanulók Lapja» számára.

IV. Ujdonságok.

Minden esetre érdekelni fogja a gyűjtőket, ha havonként legalább egyszer olvashatnak a legújabbban megjelent bélyegekről.

Ismertetni fogjuk azokat

indulunk külföldön megjelenő némely szaklap értesítése után, mely néha üzerek által kiadott és forgalomba, azaz kereskedésbe, hamis bélyeg-zéssel ellátott értéktelen képecskék megjelenését közli. Kérjük olvasóinkat, hogyha kezükbe új, de általunk még nem ismertetett posta-érték-jegyeket kapnak, akkor azokat nekünk ismertetés és megvizsgálás czéljából beküldeni sziveskedjenek. Hamisítványok beküldését is kérjük, hogy azokat a valódiakkal összehasonlítsuk s a lap hasábjain ismertessük.

Angol India.

Az angol királynő jubileumi arcképével kiadott 3 pies értékű újságbélyeget itt bemutatjuk. Ez értéken levő disz, mely mintegy keretül szolgál az arcképhez, nagyon illik a bélyeg élénk rózsaszínéhez. Papírja fehér, nyomása színes, vízjegye: ötszínű csillag, szegélyzetszám: 14. *Levélbélyeg.* Three pies: élénk rózsaszín.

Guatemala.

Ismét egy új bélyeg, ideiglenes kiadás. Az 1 Centavos értékű liláspiros nyugtábélyeget 3 soros fekete átnomással látták el s mint levélbélyeg használtatik. Felirata 1898—Correos nacionales. Színes nyomás, fehér papír, szegélyzetszám: 12. *Levélbélyeg.* 1 Centavos lilarosa nyugtábélyegen fekete nyomás. Correos-Nacionales.

Hawai-i szigetek.

1894. évben kiadott s mellékelt minta szerinti bélyeg eddigi barna színét rózsaszínűre változtatta. A bélyegen Honolulu városnak kikötője látható. Fehér papír, színes nyomás, szegélyzetszám: 12. Two cents: rózsaszínű.

Kréta.

A márcziusban kiadott két bélyeg, melyek e szigeten a görög uralom alatt most kerültek forgalomba, színét változtatta. 10 Parales kék, 20 parales zöld színben adták ki s most pedig ugyancsak más színben jelentek meg. Feliratuk görög: prosorinon tachydromeion Herakleion» azaz «Herakleioni ideiglenes posta». Színes nyomás, fehér papír, szegélyzetszám: 12. *Levélbélyegek:* 10. Parales világosbarna. 20 parales karminvörös.

Málta.

Négy igen szép bélyeg jött forgalomba e szigetekben. 1885. évben adatott ki egy hét különféle bélyegből álló sorozat s most a hosszú szünet után igazán megörvendeztetik a gyűjtőket e pompás bélyegek, melyek mintáit bemutatjuk olvasóinknak. Mint látható, a négy értéken felaláljuk a máltai keresztet. A 4¹/₂ és 5 pence értékeken vitorlás és árboczos hajók láthatók, a

2 shilling 6 pence értéken levő női alak zászlóval, paizszsal és lándzsával Britanniát ábrázolja. A legnagyobb értéken, 10. Shill, szembenülő tengeri jelenet Pál hajótörését mutatja. A két kisebb értéket ajánlott levelek továbbítására, a két nagyot

pedig pénzeslevelek bérmentetésére használják. Amazok vízjegye Korona és C. F., szegélyzetük száma 14, emezeké Korona és C. C. és szegélyzetük száma szintén 14. Papírjuk fehér, nyomásuk színes. *Levélbélyegek.* Four pence half penny: sötétbarna. Five pence half penny: világos olajzöld. Ten shillings: kékes fekete.

Mexico.

Egy jó ismerősünk, B. J. úr mexicói telepes, két levelezőlapot küldött be hozzánk. Mindkét bélyeg az 1895-ben kiadott «1. 2. Cent» képét viseli magán. Mindkettő igen szép kiállítású. Mint B. úr írja az 1 Cent egyes városoknak, a 2 Cent pedig a belföldi forgalomnak van szána. Mindkét lap 2 színű. A levelezőlapok szélessége 140, magassága 88 milliméter. *Levelezőlapok:* 1 Centavos zöld, a szöveg kék. 2 Centavos vörös, a szöveg karminpiros, kartonpapírjuk fehér.

Perak.

Mintha csak a «színváltoztatások» idejét élnék. A mellékelt bélyeg mintájára készült és 1895. évben forgalomba került «tigrisfejet» ábrázoló 50 Cents értékű bélyeg, melynek közepe fekete s az érték és név *lila* volt, most szint cserélt s a legújabban kiadott, szintén 50 Cents értékű, bélyegen a név és érték *zöld*, csak a fej maradt feketének. Fehér papír, két-színű nyomás, vízjegy Korona és C. A. szegélyzetszám: 14. *Levélbélyeg.* Fivthy Cento: zöld és fekete.

Peru.

Mellékelt képen látható bélyeg 1896. évben *kék* színben jött forgalomba, most pedig színét *skarlatvörösre* változtatva szolgál bérmentetésre. A kép közepén levő alak Capai inkát ábrázolja. Fehér papír, színes nyomás, szegélyzetszám: 12. *Levélbélyeg.* Dos Centavos: skarlatvörös.

San Marino köztársaság.

Két különféle bélyeget kaptunk, melyek belföldi levelek bérmentetésére adták ki. A bélyegen levő alak a szabadság istennőjét ábrázolja, fején falkoronával. A bélyegen levő felirat: Franco bollo postale per l'Interno, Rep. S. Marino. azaz «postai levélbélyeg belföldre San Marino köztársaság.» Fehér papír, színes nyomás, vízjegy: korona, szegélyzetszám: 14.

Levélbélyegek. Deu Centesimi: barna. Cinque Centesimi: vörössárga.

Tunis.

Egy új levelezőlapot kaptunk, mely eddigi zöld színét sárgás-zöldre változtatta. A bélyeg rajta az 1897. évi bélyeg mintájára készült. Színes nyomás, világoschamoispapír szélessége 140, magassága 90 milliméter. *Levelezőlap:* 5 Centimes sárgászöld bélyegjegy világos chamoispapíron.

Új Dél-Wales.

Az itt bemutatott két érték már volt forgalomban, csak hogy a 1/2 penny szürke s a 6 pence karmin színben. Most csak színüket változtatták

meg. Fehér papír, színes nyomás. Vízjegyük: Korona V. S. W. Szegélyzetük száma 12. *Levélbélyegek.* Half penny: világos zöld. Six pence: vörössárga.

*

Egy kis fejtörő. Alább közlünk egy szőrejtvényt. A kitalált szavak kezdőbetűiből, — felülről lefelé olvasva — egy igen magas állású bélyeggyűjtő neve jö ki.

1. Nagy város az északamerikai egyesült államokban.
2. Európai nagyhatalom.
3. Német nagyhercezség.
4. Görög isten neve.
5. Európai királyság.
6. Bélyegeket kladó sziget az északi tengerben.
7. Közép-amerikai köztársaság.
8. Bélyegekkal bíró olasz gyarmat.
9. Folyó neve, mely az ókori történelemben is előfordul.
10. Római császár neve.
11. Dél-afrikai tartomány.
12. Istennek legeszesebb teremtménye.
13. Angol birtok a pirenei félszigeten.

A megfejtők között három díjat fogunk kiosztani, és pedig sorshuzás után:

az I. díj 6 darab különféle délamerikai bélyeg.
a II. « 3 « « ázsiai
a III. « 3 « « Omaha-Mississippi «

Kérdésekre, melyek a bélyeggyűjtés keretébe tartoznak, mindenkor készséggel szolgálunk felvilágosítással és felelettel.

Megfejtési határidő 1899. május 8.

Zakariás Sándor.

«Fenn az ernyő, nincsen kas.»

Írta és a Nemzeti Színházban felolvasta **Jakab Ödön.**

Szigligeti Ede a világ legtermékenyebb drámaírói közé tartozik. Színpadra szánt művei a százat meghaladják. Már magában ez a kimeríthetetlen termékenység is az író kiválóságáról tesz fényes bizonyosságot. Nekünk ő mindenesetre egyik legkiválóbb és egyik legkedvesebb írónk. Egyéb jó tulajdonságai mellett kedves már csupán azért is, mert akkor küldötte a kegyes Gondviselés nekünk, mikor ugyancsak égető szükségünk volt rája. Tehetségeivel épen a kellő időben érkezett, mint akár Széchenyi, Kossuth, avagy Deák. Mikor 1837-ben ez a színház, nagy nemzeti czélok szolgálatára, végre felépült és megnyílt: azzal még csak fél munka volt téve. Jönni kellett még hozzá

az írónak, ki az állandó színpadot állandó és sikereket arató, gazdag műsorral lássa el s megteremtse azt a közönséget, mely saját színirodalmára büszkén és mohó élvezettel járja a színházat s készségesen megnyissa szívét a multak dicsőségével, nemzeti erős önérzettel és a gyakorlati élet hasznos eszméivel való megtermékenyülésre.

Es Szigligeti jött és teremtett, csekély előzmények után, gazdag, kedvelt műsort és lelkes közönséget. A színpadot új darabokkal majdnem fél századig jobbra egyedül ő maga látta el. Rákosi Jenő találóan jegyezte meg róla, hogy drámairodalmunk történetében negyven évvel tovább tulajdonképen Szigligeti a *történet*, mellette a többi író csak *epizód*.

Fiatal drámairodalmunk a harminczes években még nagyon szegényesen állott. Az akkori idők szűkös és többnyire közepes termékeiből az állandó színpad már meg nem élhetett. A Bolyai szomorújátékai Döbrentei szerint csak afféle «füzetlen orientál gyöngyök» voltak, vagyis nem alkalmasok a színpadi életre. Katona *Bánk bán*-ját még nem ismerték értékéhez méltón. 1837 előtt mindössze csak háromszor fordult meg színpadon: 34-ben Egressy Gábor jutalomjátékául Kolozsvárt, 35-ben és 36-ban pedig Budán. A Nemzeti Színházban csak 1839 márcziusában játszották először (szintén Egressy jutalomjátékául), kevés hatással és fél jövedelemmel. Aztán pihent egész 45-ig. A Kisfaludy Károly színművei 37-ben és 38-ban még elég sűrűn adták a Nemzeti Színházban, de a következő évek műsorából már kezdenek kimaradni apránként, mivel a rohamosan változó ízlést sok tekintetben nem elégítik ki. Csató Pál, Gaal József, Fáy András, Munkácsy János, Kovacsóczy Mihály, Dugonics András, Jósika Miklós, Vörösmarty Mihály, Kuthy Lajos, Balogh István, Kelenfy László, Jakab István, Nagy Ignác és Tóth Lőrincz pedig, kiktől ez időtájt darabokat adtak, jóval kevesebbet és néhány kivétellel kevésbé kelendőket írtak, hogysem kielégíthették volna az állandó színpadot, melyen jobbra Kotzebue, Scribe, Hugó Viktor, Iffland, Schiller, Töpfer, Raupach, Lessing, Körner, Dumas, Ziegler, Birchpfeifer és más idegenek tölték ki folyvást az estéket.

Ily körülmények között a ki hazai műsorral bővebben el akarta látni a színpadot, annak gyorsan, sokat kellett dolgoznia.

Es Szigligeti gyorsan és sokat dolgozott. 1838-ban már négy új darabja került a színpadra, mert oly írói képességekkel fogott a munkába, melyek leginkább megfelelték az akkori szükségnek. Meg volt ő áldva bőséges mesélő tehetséggel, bonyolító leleményességgel, a színpadra alkalmas, hálás helyzetek gyors felismerésével és azoknak czélszerűen alkalmazni tudásával. Nála legtöbbnyire a mese, a bonyodalom a fő. Első sorban az érdekli: mi történik és hogyan történik? Igen sok volt benne a mesemondó fáradhatatlan ösztönéből, jóval kevesebb azonban az okfűrkésző

lélekbúvár bonczolgatni szerető kedvéből. Ő erejét meghaladó kedvvel nem vágyott fel azokba a szédítő, széles távlatú magasságokba, melyekbe a nyugati nemzetek némely nagy írói jártak az útjokat; de ha alantabb szárnyalt, abból legalább megvolt az a hasznunk, hogy ízlése, látóköre nem igen esett túl a magyar föld határbérei, hanem végesvégig híven itthon maradt. Tárgyválasztásban, ízlésben magyarabb volt legtöbb kartársánál. Míg azok jó része idegen hatások pórázán keringett: addig ő első kísérletei után csakhamar rácsapott a maga saját ösvényére, mely magyar talajon, magyar levegőben haladt, s azon az ösvényen meg is maradt halálig. Drámai tárgyak keresésére és találására neki elég gazdag kincsesház volt a mi történelmünk és társas életünk. Az ő komolyabb drámáiból egy, habár hézagos, de azért sokat felölelő magyar történelmet lehetne legalább főbb mozzanataiban összeállítani. Vigjátékaiból, népszínműveiből pedig a korabeli úri és népelet elég találó és részletes képét konstruálhatnók meg.

Mert ő sok mindenfélét írt: tragédiát, szorosabb értelemben vett drámát, vigjátékot, bohózatot; és számba alig vehető előzmények után megteremté a legnemzetibb műfajt — a népszínművet. Gyöngébb a tragédiában és komoly drámában, ellenben erősebb a vigjátékban, bohózatban és népszínműben, mely műfajok alantabb járnak s tárgyat és szereplő személyeket illetőleg közelebb esnek a hétköznapi élet jelenségeihez. Ő a hétköznapi, közönséges ember alakját és történetét tudta legjobban megkoncipiálni; sem szenvedély, sem lendület nem volt benne annyi, a mennyi a tragikai magaslatokig emelhetne volna. Legtöbbször hiányzik nála a poétikusan színes, jellemzetes, erős, tömör nyelv varázsa és lendülete; hiányoznak a társas és egyéni élet mélyreható megfigyeléseinek meglepő, új eredményei: de hallgatónak kárpótolja azzal, hogy műveiből mindig meleg őszinteség, megbízható észszerűség beszél és hogy gondolatai soha sem szárnyalnak olyan elérhetetlen magas színvonalon, melyre az író az átlagos műveltségű közönség is ne bírná követni.

Vigjátékai és népszínművei a színpadokon ma is a legkelendőbbek. Korántsem mindenik ennyire darabja, de még elég sok. Pedig az ő szereplése óta az utóbbi pár évtized alatt nagyot változott a közönség ízlése e tekintetben is. Azok a régiebb, szelidebb tónusban tartott vigjátékok a mai emberek nevető idegeit már nem igen ingerlik. Bolondabb históriák, vaskosabb helyzetek, borsosabb frázisok kellene, hogy a mulatni vágyó kedv igazában kielégíthessék. A közönség tetemes része jóformán odáig van jutva, a hova az izákos emberek jutnak utoljára, mikor már csak a legerősebb italok képesek nyújtani még némi élvezetet. Pedig a Szigligeti vigjátékai nem a vaskosság, nem a szemérmetlen sikamlósság talajából hajtottak ki. Az ő vigjátékai a mily mértékben nem feszegetnek komolyabb jelentőségű

mélyebben rejlő erkölcsi hibákat, ép oly mértékben kerülnek az illem korlátai közé be nem illeszthető léhaságokat is. Legkedvesebb témái: a házi élet perpatvarai és fonákságai. Különös előszeretettel mutogatja vigjátékaiban, hogy az igazi hivatását félreismerő asszonynak a házi életben való illetéktelen vezérszereplése miként zavarja meg a megelégedés és családi boldogság szép harmóniáját. Darabjaiban egész kedvvel tördeli és bontogatja meg ezt a harmóniát, de aztán az esemény végén mindig siet ismét megrestaurálni. Az ő komikuma nem igen fakaszt hirtelen, görcsös hahótákat; csak csendesen mulatunk a darab eseményein és alakjain, melyeket legtöbbször a hosszú életű igazság ereje támogat s melyekre éppen ezért évek múlva is ugyanazzal a mérsékelt, jól eső mosolylyal emlékezünk vissza, melylyel annak idején a darabot a színpadon kísértük.

Szigligetinek egyik legjobb és írója egyéniségének bélyegét leghatározottabban magán viselő vigjátéka a *Fenn az ernyő, nincsen kas*, melyet 1858 márczius 29-dikén az Akadémia a gróf Teleky-féle alapítvány száz aranyos pályadíjával jutalmazott. Bíráói, báró Kemény Zsigmond elnöklése alatt, az Akadémia részéről Csengeri Antal és Tóth Lőrincz, a Nemzeti színház részéről pedig Feleki Miklós és Tóth József voltak, kik egyhangú dicsérettel ajánlották a darab megjutalmazását, mely egy rövid hónap múlva e deszkákon is nagy sikerrel színre került.

E darab meséje is a családi életből van véve. Eleven vonásokban feltüntetett rajza a mód nélküli nagyizálásnak és kapaszkodásnak, melyről a magyar példabeszéd azt szokta mondani: «Fenn az ernyő, nincsen kas.» Tárnya olyan, hogy időszzerű ma is. Sőt a darabból kinevető gúny tán még méltóbban ráillik a mai társadalmi élet jelenségeire, mikor az üres nagyizálás és czim-sóvárgás ugyancsak buja virágkorát éli s az üzletszerű taktikával serénykedő pártivadások mindkét nemen ugyancsak nagyra szaporodtak! Negyven év alatt a kor még jobban belénőtt ebbe a darabba, akár csak a gyermek az eleinte talán kissé bőven szabott öltözetbe. Még csak ma gazdagok ám a kirakatok, belül nem egy bolt szegényes tartalmához képest! Még csak ma árulunk igazán az utcán!

Ez a darab merőben elütő az újabb modern daraboktól. Ninesenek bennök sem fejük tetejére állított helyzetek, sem hihetetlenül furfangos fordulatok, sem érzékesiklandó pörségek; hanem van benne sok egyszerű, természetes, mosolygó jelenet és illedelmes beszéd abból a régiebb, nevetésesen elavult világból, melyben az emberek épébb szeméremzete legalább nem vitte piacra, a mi nem oda való. Még fejleménye sem olyan izgalmas, rohanó, mint az újabb daraboké; jóval lassabban, sőt itt-ott majdnem nehézkesen halad, mint a szekér, mely nem *üresen* megy. Az események folyamán a valószínűség folyvást gondosan szem előtt van tartva. Az író csak egyszer látszik kijteni kezéből a valószínűség fonálát, mikor a

vőkerítő mama, a II. felvonásban, a csak imént kikosarazott Rejteire bizza, hogy négy szemközött az fogadja a várva-várt másik leánykérőt. Holott Rejteitől, az előbb szenvedett kudarc után, sehogysem várható, hogy a kikosarazó család érdekében bár egy ajánló jó szót ejtsen az érkező vetélytársnál. Sőt méltán várható az ellenkezője. A mamának ez az óvatatlansága és fölöttébb esztelen bizalma a valószínűséget illetőleg kissé gondolkozóba ejtheti a nézőt.

A darab épülete egyszerű. Három, nem éppen arányos felvonásba van a történet beosztva. Az első felvonás hosszú és részletező, nem csatán váratlan fordulattal, de a következő eseményeket szilárdan, jól megalapozza. A bonyodalom nem sok szálú, nem terhelt, átlátszó és erőltetés nélkül való; a megoldás pedig természetes, erkölcsi érzékünket megnyugtató és tanulságos.

A szereplő személyek jellemzésében nem főd fel a szerző valami szokatlan, új mozzanatokat, melyek a kutató tekintet másokétól elütő éles-ségét mutatnák; de az emberek könnyebben szembe ötlő jellemsajátságait kedvvel és jól figyel meg s alakjaira az egymással megféro vonásokat helyesen válogatja össze és rakosgatja fel. Éppen ezért egy alakja sem idegen előttünk: mindeniket láttuk már az életben valahol. Ugyan ki ne ismerné Donátfinét, a nagyralátó, kevés megfontolást, esztelenül költekező, gazdag pártik gyanánt árult leányaival utolsó erőfeszítésig bálozó, szemfényvesztő mamát és mellette Donátfit, a józan látású, pazarlásra éppen nem hajló, de erélytelen férjet? Aztán a két leányt, kik közül Gizella szakasztott az anyja természete, míg a szerény, takarékos, egyszerű Etelka egész az apjára ütött? Ki ne ismerné a gazdag, eszélyesen élő, nemes gondolkozású Várkövi ellentétét: Rejteit, a ki hazug, dologtalan, megbizhatatlan, szédelő, adósságot adósságból fizető, afféle élődi fagyöngy-gavallér és elsőrendű pártivadász, kinek a szerelem a hozományfal szemben teljesen mellékes? Mind olyan alakok, a kiket a mindennapi élet állandóan a szemünk előtt forgat.

Még csak azt jegyzem meg, hogy Szigligetinek e darabja nyelvi tekintetben is a legjobbak közül való. Nyelve ugyan egy kissé ma immár nász-nagyos, öreges, de azért színekben nem szegény és változékos, sőt néhol lendületes. Párbeszédei legtöbbnyire elevenek s a különböző karakterek bélyegét magukon viselőik.

Kedves ifjúság! Ime, mindjárt kezdődik a darab élete a színen. Nézzétek végig a multak iránt tartozó köteles tisztelettel! Emlékezzetek meleg szeretettel az érdemes, régóta porladó szerzőről, a ki atyáitoknak egykor annyi élvezetes, boldog órát szerzett, a kiben a magyar lélek ereje és teremtő képessége olyan meggyőzően nyilatkozott meg, s a kinek emlékét ha valaha felednők, szellemi életünk történetének egyik legértékesebb töredékét dobnók el magunktól. Pedig ez nagy hiba lenne!

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Fenn az ernyő, nincsen kas. Tudj Isten, mikor adták utoljára a Nemzeti Színházban Szigligetinek ezt a régi darabját. Mai napság másfajta vígjátékokat szoktak írni: nem ily finom hangúkat, nem ily egyszerű, nemes eszközökkel hatókat. És lám, ez a kopottnak hirdetett darab fényes diadalt űlt, a fiatal nemzedék úgy tapsolt neki, mint negyven év előtt apái... Kimondhatatlanul jól esett az a visszapillantás, mit a *Fenn az ernyő, nincsen kas* engedett nekünk a múltba, élveztük ódonos vonatkozásait s örültünk azon, hogy «itt» a bárókat is nagyszágos uraknak szólítják. (Bezzeg manap a házmesterek is nagyszágoltatják magukat Pesten!) A délután fősikere *Vizvári és Vizváriné* között oszlott meg; a kitűnő művészpár a darabban is házastársakat adott. Vizvári ellenállhatatlan komikummal játszotta a takarékos, belátó, de papus alatt görnyedő Donátfit és egyaránt kacagatót beszédével és hallgatásával. Vizváriné finoman, túlzást kerülve játszotta meg a lányait minden áron férjhez adni akaró, tékozló mama szerepét. *Nagy Ibolya* (Gizella) rokonszenves művészzel az örökké mulatságra gondoló leányt; *Zilahi* (Rejte) karakterisztikusan alakította a világ szemébe port hintő partie-vadászt. A darab kivált a leányközönségnek tetszett nagyon. *Jakab Odön*, a kitűnő költő, felolvasásában erős esztétikusnak és műbírálnak mutatkozott, az ifjúság lelkesen megtapsolta.

A **Nyelvőr** márciusi füzeteiben Vikár Béla igen érdekes fejtegetésekkel világítja meg a *regös* szó értelmét. A regölés az ósnelyvben bővölést jelentett; kapcsolatosak vele a rejt, rejték, rekkenő, rögtön szavak. *Szinek* Izidor a HB. rejtelmes *ysa* szavának a latin *enim*mel egy jelentést tulajdonít. R. Prikkel Márián a *teketóriát* a latin tectoriából eredteté. Trenesény Károly befejezi a német nyelvből meghonosult szólásmódok összeállítását, felsorolván a kerülendő szólásokat. Maurer Mihály örömmel jelenti, hogy a körmöczbányai ferenczrendiek könyvtárában megtalálta a legrégebb nyomtatott magyar szójegyzéket, a *Murmelius-féle szótár* második példányát. (Az első a schwatzi (Tirol) kolostorban van.) Maurer Komjáthi Benedeket véli e szótár fordítójának. Ezután jó Simonyi-Balassa új német-magyar szótárának előszava. Bő helyreigazítások és új adalékok járulnak a Nyelvtörténeti Szótárhoz. A nyelvjárási adatokból a *hadastján, penge* és *kclengye* eredete világlik ki. A nyelvművelés, magyarázatok, helyreigazítások rovata gazdag, élénk és változatos képet mutat.

Ifjúság. Rajzok és elbeszélések, írta *Krúdy Gyula*. Az ifjabb generatio egyik legügyesebb elbeszélője, a ki mindig talál themát, a melyről csevegni lehessen. Leírja ismerőseit, a maga életének történeteit, a kis öreget; érdekes mesét mond a vén kútról, az őszi illatról és a kis Gináról. Én Krúdy Gyula fejlődését régóta kísérem figyelemmel s örömmel látom, hogy a hozzá fűzött várakozásoknak derekasan felelt meg. Ez a kötete, melyet Basch Árpád illusztrált meg, csak foglaló a jövőre nézve, a mely után ítélve őt legkiválóbb elbeszélők között szeretjük majd látni. Az igen díszesen kiállított kötet Pfeiffer Ferdinánd bizományában (Kossuth Lajos-n. 7 sz.) 2 frt 60 krért kapható.

A **Nagy Képes Világtörténet** első kötete be van fejezve. Kitűnők azon részek, melyek a legújabb kutatások óriási anyagát ölelik fel, szépek az illusztrációk, élvezetes az előadás módja, szóval az egész nagybecsű tudományos mű, s szépségeinél, vonzó

tartalmánál s előadásánál fogva méltó a nagyközönség legnagyobb pártolására. Most a 22. és 23. füzet jelent meg egyszerre. Ebben van az index. Az indexe olyan valami az irodalomban, mint az ételben a só. Az index modern találmány. A régi, kis könyvekhez nem kellett ily «Betürendes Tárgymutató.» A ki valamit keresett, könnyen átlapozhatta az egész könyvet. De ma, a tudományos anyag felhalmozódásának idején lehetetlen az embernek mindazt eszébe tartani, a mit olvasott. Az index nem azok számára készül, a kik nem akarják elolvasni a könyvet, hanem azoknak, a kik elolvasták s máskor is hasznát akarják venni. Főképen a történelmi munkáknál nélkülözhetetlen. Négy pompás műmelléklet díszíti, köztük egy kiválóan érdekes, színes «képfaragó műhely Egyiptomban», mely az egyiptomi szobrok készítményi módjait mutatja. A Nagy Képes Világtörténet 12 kötetben jelenik meg. Szerkesztője Marczali Henrik, egyetemi tanár. Az első kötet a kelet ókori népeinek története. Egy kötet ára díszkötésben 8 frt. Megjelen füzetekben is. Minden héten egy füzet, a 30 kr. Kapható a kiadó Révai Testvérek Irod. Int. Részvénytársaság könyvkereskedésében, (Budapest, Üllői-út 18.) s minden hazai könyvkereskedésben.

Az ötödik ifjúsági színelőadás.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

1899. május 3.

Szerda.

ELEKTRA.

Tragédia öt felvonásban.

Írta *Sophokles*. Fordította *Csiky Gergely*.

Személyek:

Nevelő	<i>Bakó</i>	Pyllades	<i>Magas</i>
Orestes	<i>Mihályfi</i>	1-ső	<i>Paulayné</i>
Elektra	<i>Jászai M.</i>	2-ik	<i>Györgyné</i>
Chrysothemis	<i>Cs. Alszegi I.</i>	3-ik	mykenei
Klytaemnestra	<i>Felekine</i>	4-ik	nő
Aegisthos	<i>Mészáros</i>	5-ik	<i>Szacsayné</i>
			<i>Rákosi Sz.</i>

Kezdeté fél háromkor.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Április 11. Összes iskoláinkban megünnepelték a negyvennyolcas törvények szentesítésének évfordulóját, melyet hivatalos ünneppé tett a kormány. Tudósításokat kaptunk a következő helyekről: *Budapest*, VIII. községi főreáliskola, hol Felsmann József igazgató ismertette az ünnep jelentőségét. *Bajai* főgimnázium. Dr. Domby Márk tanár a 48-iki eseményeket méltatta, Fölker Gusztáv igazgató pedig honszeretetre buzdította az ifjakat. A *brassói* magyar tannyelvű középiskolák egyesülve ünnepeltek a városi Vigadó nagytermében. Buslig József, római kath. főgimn. tanár megnyitó beszédet mondott, Horger Antal főreáliskolai tanár «Mit köszönünk az 1848-iki törvényalkotásnak?» czímen felolvasást tartott és egy felső kereskedelmi iskolai tanuló Vörösmarty «Honszerelmét» szavalta. Az *egri* főreálban dr. Rózsa Géza tanár olvasott föl a nap fontosságáról. A *fümői* felső keresk. iskolában Marcuzzi Milan tanuló olasz nyelven, Nick Róbert magyarul olvasott föl, míg Neichsur Győző a «Che cosa è la patria»-t szavalta. Ez az olasz ezíme Ábrányi «Mi a hazá?» czímű költeményének, melyet a derék ifjú maga fordított le. A *kolozsvári* rom. kath. főgimnázium ünnepi szónoka Nyilassy

Károly tanár volt, a *makói* áll. főgimnáziumé Madzsa Gusztáv tanár, míg az ifjúság részéről Szőke József VII. oszt. tanuló beszélt. A *losonczy* főgimnáziumban Gresits Miksa, a *nagykanizsai* felső kereskedelmi iskolában Bun Samu igazgatók tartottak lelkesítő beszédeket. A *nagyszombati* áll. főgimnázium ünnepi szép zene- és énekszámokban bővelkedett és Tompa Árpád tanár beszélt emelkedetten; *Nagyszombatban* az invalidusok templomában szent mise volt, azután a gimnázium minden egyes osztályában az osztályfőnökök magyarázták el április 11-ikének jelentőségét. A *pécsi* főreáliskolában Simon Béla tanár volt a szónok. A *szegedi* főgimnáziumban Márki Imre VIII. oszt. tanuló az 1848-iki törvényeket ismertette, Simon Kálmán VIII. oszt. tanuló «Haza és szabadságszeretet» cz. dolgozatát olvasta fel. A *szekesfehértvári* kereskedelmi akadémiában dr. Faludi Miksa igazgató lelkesítette az ifjakat. Az *ujvidéki* kir. kath. (magyar) főgimnáziumban Várósy Tivadar igazgató szónokolt, Koller Oszkár VIII. oszt. tanuló Kossuth Lajosnak 1848 márczius 3-án a független felelős minisztérium kinevezése érdekében mondott beszédét adta elő, Parhethich Vincze tanár pedig felolvasa a szentesített törvényeket. Az *azalaegerszegi* főgimnáziumban Medgyesi Lajos igazgató beszélt. Az ünnepeken megjelent Jankovics László gróf főispán és a város egész úri közönsége.

A **pünkösdi tornaversenyeket** az idén nem tartják meg.

Színi előadások az ifjúság számára Pápán. A Nemzeti Színház példájára lassankint megmozdúl a vidék is. Pápa az elsőség érdeme. E derék dunántúli városkát a kedvelt Dobó-féle győri színtársulat évenként egyszer-kétszer felkeresi s rendszeren 6 hétig előadásokat tart. Kis E. igazgató és dr. Kapossy Lucián tanár felszólítására a derék Dobó direktor elhatározta, hogy minden szerdán ifjúsági előadást rendez, melyen a közönség kizárásával csak az ev. ref. főgimnázium, az áll. tanítóképző és az áll. polgári leányiskola növendékei jelenhetnek meg — az ülőhelyeken 25, az állóhelyeken 15 krt fizetve. Április 12-ikén volt az első előadás: a «Szigetvári vértanúk» Jókaitól; az ifjúság a szereplőket lelkes ovációkkal halmozta el. Továbbá színtre fognak kerülni a «Kérők» Kisfaludy K.-tól, «Proletárok» Csikytól és Shaksperre «Julius Caesar»-ja.

Szieber Ede kassa-kerületi főigazgató tanárságának 40 esztendő s fordulóját április 9-ikén ülték meg nagy ünnepeiséggel. 120 tanár és 16 igazgató volt jelen a tankerület minden részéből. Az ünnepelet «Te Deum» előzte meg, melyen Bubics Zsigmond püspök predikált. A tulajdonképeni ünnepelet a gimnáziumban tartották. Az ünnepi beszédet Károly László ezimzetes főigazgató tartotta és egy emlékalbumot nyújtott át, melyben a tanárok aláírása és arcképe volt. A zene- és énekszámokat a reáliskola és gimnázium együttesen adta elő. A tanárok tiszteletére 8-án ismerkedési estély volt, 9-én pedig a főigazgató tiszteletére ünnepi ebéd tartott. **Április 11.** Az ünnepi beszédet Geren Lajos tanár tartotta, melyben ékes szavakban ecsetelte a nap jelentőségét. Az ének- és zenekar a Hymnust, Szózatot és Reáliskolai indulót adta elő.

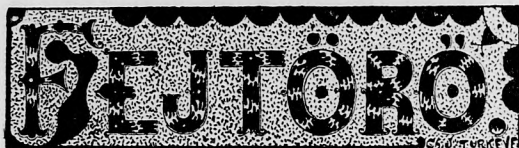
Kőrösi Albint, a budapesti kegyesrendi főgimnázium tanárát, az ismert spanyol műfordítót az a kitüntetés érte, hogy a madridi kir. akadémia tagjává választotta. Tanítványai szép kis ünnepet rendeztek Kőrösi tanár úr tiszteletére az alkalomból; az üdvözlő beszédet Lakatos Géza V. o. t. mondotta.

Madách-ünnepély. A szegedi főgimnázium önképzőköre, mely az idén többször megemlékezett irodalmunk nagyjairól, midőn Dugonics, Vörösmarty Berzsenyi emlékéket ünnepelte, mai gyűlésében az Ember Tragédiája halhatatlan szerzője iránt rőtta le a hála és kegyelet adóját. Az ünnepelet tárgysorozata a következő volt: Madách egyénisége és Ember tragédiájának conceptiója, írta Schütz Antal VIII. o. t. az önképzőkör elnöke. 2. Madách: Dalforrás, szavalta Reök István, VIII. o. t. 3. A tragikum az Ember tragédiájában, írta Sőregly Mátyás, VIII. o. tanuló. 4. Vörösmarty: Gondolatok a könyvtárban, szavalta Traum Péter VIII. o. t. nagy hatással. 5. «Az Ember Tragédiája» és «Faust» czímen összehasonlítás tett Schaar Elemér VIII. o. t. 6. Madách: Az angyal útja, szavalta Arvay Ferencz VII. o. t. 7. A nő az Ember tragédiájának V. színében, írta Hochstrasser Miklós VII. o. t. 8. Madách: Nabukodnonzor álma, szavalta Blau Henrik VII. o. t. 9. Ádám mint az emberiség képviselője az «Ember tragédiájá»-ban, írta Becker János VIII. o. t. Végül Márky Imre VIII. o. t. szavalta el nagy hatással Danton beszédét.

Tanulmányút. A nagyszombati főgimnázium diákjai május 19-ikén Etédi Géza tanár vezetésével 4 napra terjedő tanulmányi kirándulást tesznek az Aldunához: megfordulnak a Vaskapunál, fölkeresik Orsovát, Adah Kalekt, Mehádiát és Herkulesfürdőt.

Önképzőköri tallózás. Az *eperjesi* kir. kath. főgimnázium «Kisfaludy-kör»-e ezen iskolai év második felében kilencz gyűlést tartott, u. m. hét rendes és két díszgyűlést. Az utóbbiak programjait közölte a «T. L.», az előbbieké képe ez volt: Beérkezett tizenhárom írásbeli munka, a melyek közül a következőket fogadták el a bírálók: «Tompá hazafias allegóriái» Bokor László VII. o. tanulótlól; «Berzsenyi «A magyarokhoz» cz. ódájának poetikai fejtegetése» Lomniczer Róbert VIII. o. tanulótlól; «Arany, mint epicus» Zsembery Kornél VIII. o. tanulótlól; «A vérmértékletek» Kerekes Pál VII. o. tanulótlól; «Egy elégia-költőnk» (Anyos Pál) Lukács András VIII. o. tanulótlól; «A növények táplálkozása» Zapoteczy Kornél V. o. tanulótlól; «Elmúlt a nyár», vers Timkó Károly V. o. tanulótlól; «A Balatonon», vers Figula László VI. o. tanulótlól. Bokor L., Kerekes P. és Zsembery K. munkái jegyzőkönyvi dícséretet kaptak. — A *Markó-utcai* főgimnázium «Szavaló-kör»-e márczius hó 22-ikén tartalmas ülést tartott. Selényi Sándor Czako Zsigmondról értekezett, magvas tanulmányával általános dícséretet nyert. Irsai Ervin a modern művészetekről tartott érdekes szabad előadást, Kétyl Endre és Koller Albert, előbbi Endrődi «Visszavárlak» cz. költeményének, utóbbi Kiss József «Jehová»-jának szavalásával hatást keltett. — A *szegedi* főgimnázium dolgozó önképzőkörében ápril 9-ikén Kohn Emil VII. o. tanuló Vajda János költészetét fejtegette, Sőregly Mátyás VIII. o. tanuló Kossuthot, mint szónokot méltatta. Erdemkönyvre iktatták Schütz Antalnak «Berzsenyi jelleme» és Pekl Mihálynak «Berzsenyi és Horatius» cz. érdekes dolgozatát. — A *szegedi* főgimnáziumban a jelen évben a következő pályatételeket adták fel a kidolgozásra: Melyek a valóságos engedelmisségnek fő eszközei s mi ezen engedelmisség lelki jutalma? Kisfaludy K. vígjátékai. Vörösmarty ódaköltészet. Eötvös regényének, «A falu jegyzője»-nek fejtegetése. A hazá és szabadságszeretet Schiller «Tell Vilmos»-ában. Mignon alakja Goethe «Wilhelm Meisters Lehrjahre» cz. regényében. Hor. Carm. III. 29. «Tyrrhena regum» tartalmi, régiség-tani és esztétikai taglalása. A római szónoklat az

irodalom aranykorában, fő tekintettel Ciceróra. Az istenek pártoskodása a trójai háborúban. Az Odysseiában szereplő egyének esztetikai méltatása. (Jellemzés.) Hazánk és a kereszties hadjáratok. A kelet-indiai út fölfedezésének fontossága. A növényzet mint az állatvilág föltétele. A folyadékok nyomásának gyakorlati alkalmazása. A másodfokú egyenletek.

Jellege: Fejtörő az elme sportja.

Rovatvezető: Csiszár József.

Számtani kérdés:

Két szám összege 47, de ha az elsőt a másodikkal osztjuk, hányadosul 5-öt s osztási maradékul szintén 5-öt kapunk. Melyik e két szám?

Földrajzi kérdés:

Mi a neve azon spanyol szigetesopornak a Földközi tengerben, a mely közigazgatásilag a Pityus szigetekkel tartománynyá van egyesítve? Salvator Lajos, ki sokat időzött ott, nagy művet írt e szigetekről.

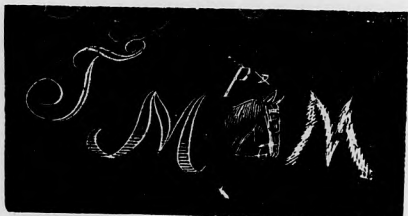
Történelmi kérdés:

Mi a neve az ó-görög Theba azon híres hadvezérének és államférfiának, a ki Leuktránál 371-ben Kr. e. legyőzte a spártaiakat s Thebát tette Görögország vezérlő államává? Elcsélt a mantineai csatában 362-ben.

Természetrizai kérdés:

Mi a neve azon összenyomott testű, vörös és sárgás színben játszó halnak, mely az Északi, Keleti és Atlanti-óceánban tartózkodik, de nyáron és ősszel tömegesen húzódik a folyóknak tengeri torkolatához ikrázás végett? Beleit kiveszik; beszóva, füstölve, sütve és ecetbe rakva kerül forgalomba.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1899. május 4.

A 16. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: 66. Földrajzi kérdés: Aetolia. Képrejtvény: Tavasz elmúlt, a rózsának lehullott a szép virága.

Helyesen fejtették meg: Szabó Lajos, Kovács-Sebestyén László, Kozsereán Gergely, Szécskay Dezső, Miróczy Arpád, Granitz Géza, Jovál Gábor, Roszkoph Béla, Géczy Géza, Osztróvszky József és Antal, Friedrich Ferencz, Wirtschaftler Béla, Haas Imre, Fürehtgott Miksa, Laufer Odön és Rezső, Becker Ferencz, Kund Vincze, Krausz Nándor, Laczko Géza, Reök István, Lányi Rudolf, Banny Teophil, ifj. Barthonek Károly, La Borda Jenő, Hell Ferencz, Tille Gyula, Scherz Alfréd, Lator László, Koszorus Kálmán, Pláger Leó,

Izsák Gyula, Vadas Zoltán, Tájber Oszkár, Schlosser Irma, Szenyovszky Ferencz, Kronstein Béla, Kinsky Jenő, Ravasz Vincze, Fürst István, Bauer József, Tóth Elek, Niegreis János, Simkó Lajos, Wartenschildi Hartmann Gaston lovag, Klein Vilmos, Puskás Jenő, Halmy Gyula, Zomody József, Luspay Sándor és Emil, Borosnyay Oszkár, Farmaty Antal, Fejes István, Puskás Endre, Wundszám Sándor, Berger Mór, Freud Zoltán, Luttor Sándor, Róth Miklós, Jakab János, Grimm Aladár, Techet Károly, Teesz Lajos, Benisch Arthur, Farkas Tivadar, Harcsa János, Gombos Bertalan, Ács Nagy István, Tenner Pál, Pártos Viktor, Kirchner Gyula, Grosz Gyula, Steiner Elek, Rác Sándor, Péter Rezső, Weisz Hugó, Lechner Gedeon, Nagy Károly, László Sándor, Andony Gyula, Wágner László, Windt Lajos, Steinschneider Ernő, Laban Antal, Madai Gyula, Névedí Botka Andor, Szabó Lajos, Klammer Oszkár, Puskás Jenő, Bohrandt Lajos, Teesz Lajos, Jakab János, Szécskay Dezső, Hegedűs Tibor, Rác Sándor, Grosz Gyula, Giczey Lajos.

A kitűzött könyvjutalmat, Várnay S.: «A francia rémuralom története» (számos képpel) című művet Osztróvszky József nyerte el Budapesten.

SZERKESZTŐI TELEFON.

L. Gy. Győr. A kértett drámai költeménynek lapunkban kellett volna megjelenie, de más közlemények annyira kiszorították, hogy legfőleg csak jövőre adhatjuk ki. Próbáljon a szerzőhöz fordulni. — K. S. A párbeszéd alak minden esetre alkalmas arra, hogy valamely száraz tudományos témának elevevését köleső nözzön. — m nagyon fura valami, a mikor ön ásványokat beszélhet ilyenformán: «Az igaz, hogy míg én az oxidok családjának dioxid rendjéből származom, addig te az oxidok családjának vízmentes kovasavok rendjéből származol. De azt mégsem tagadhatod, hogy a SiO₂ a te alkatrészeidnek is egyike...» Rémséges genealógia! — S. Gyula. Körmöczbánya. Arra buzdítja olvasótársait, hogy bírálják meg a «T. L.»-ban megjelenő szép képeket. Hisz ép ez a célja a képközlésnek: felkölteni az ifjak szép-érzékét és egyúttal kritikára szólítani fel őket, mely kritika gondolatban megy végbe és nem szükséges azt papírosra vetni. Az ön bírálata a Mózes szoborról egyébként elég érdekes; megpróbáljuk, hogy neki helyet adjunk. — G. K. Budapest. Már ki is van szedve; a nagy anyaghalmaz miatt a közlés sorát várja. — Sz. J. Kecskemét. Szíves ajánlatát köszönjük, de Katona szobrának és szülőházának képe minékünk már megvan. Tudósítónak elfogadjuk. — M. A. Budapest. Az ifjúsági előadásokra csak a főgimnázisták, főreálisták és a felső leányiskolák növendékei kapnak jegyeket. — O. G. Mindkét költemény lendületes költői nyelvével tűnik ki. Csakhogy a «Pajkos gyermekkedvem»-nek oknélküli kétségbeesésében nem hiszünk: «Deli Barkó Pista» meg nem úgy beszél, mint parasztleány, hanem mint valami pózoló színpadi hős. — M. E. Budapest. Nézetünk szerint a Nemzeti Színház igazgatósága elég olcsón szabta meg a jegyek árát; ezen árszabás alapján még a legszegényebb ifjú is mehet legalább egyszer egy hónapban színházba. Másrészt szükségtelenek, sőt károsnak tartjuk, ha még külön az Opera és a Népszínház is ifjúsági előadásokat rendszeresítenének. Így a diákok fejét valóban elesavarná a sok színházba járás. Czikkeltyt egyébiránt igen szépen és értelmesen írta meg. — G. B. Sátoralja-újhelyen. «Fóthi dal» Vörösmartytól. «A hazáról» Petőfítől, «Riadó» Czuczortól. — F. Gy. Baja. 1 frt 50 kr. beküldése után a kiadóhivatal azonnal útnak indítja a kívánt dolgokat. — Nagyvárad. Főreál VII. osztálya. A kifutó, labdafogó és «kötya» igen mulatságos és érdekes játékok. — Á. N. J. Bekötési táblák még kaphatók. — W. S. Zombor. A Nagy Képes Világtörténet egyes számai külön is kaphatók. — 1897. sz. előfizető. 1. A szerkesztőséghez. 2. A kértett közleményt szerkesztőnk írta. — Margit. Milyen verseket lehet hozzánk beküldeni? Jókat.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	FŐMUNKATÁRS:	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 1 frt 20 kr.	Dr RUPP KORNÉL	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 2 frt 40 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 4 frt 80 kr.	Megjelenik minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

Még egyszer az ifjúsági előadásokról.

Levél a szerkesztőhöz.

Kedves barátom! Egytől-egyig elolvastam kis lapod czikkeit, melyek az «ifjúsági előadások» eszméjét fölvetették, jórésztben megérlelték s az erre hivatott körök javallását megnyerték. Ez a ti dicsőségtek, a melyet senki el nem vitat töletek, és a melyért a magyar oktatás és nevelés kell, hogy elismerő legyen lapod iránt.

De én azt hiszem, hogy a dolog még nincs egészen ott, a hol kívánatos, hogy mentül előbb legyen. Nekünk nem szabad megállapodnunk, míg e hathatós intézmény csupán egy város, a főváros tanuló-ifjúságára szorítkozik, rajta kell lenni, hogy annak áldását a vidék ifjúsága is tapasztalja.

Évekkel ezelőtt, Baján tanárkodásom alatt, buzgó igazgatómától, Szeczey Győzötől is segítve, akárhányszor megcsináltuk, hogy Rakodczay Pál Shakspere-estéim megjelentünk diákjaimmal, kikkel megelőzőleg az iskolában a kitűzött darabot megbeszéltem; de bizony a vidéken kevés Rakodczay van, és ha e részt több helyen ily irányban lehetne is tenni valamit, még mindig ott van az ország nagyobb része, a hol művészibb előadások vagy általán tanulságos iskolai előadások rendezéséről szó sem lehet.

Hát én azt gondolom, hogy ebbe a helyzetbe még sem volna szabad egyszerűen belenyugodnunk, azt gondolom, hogy a vidékiek érdekében is lehetne próbálnunk valamit. És eszembe jutnak a nagyobb szünetek, az igazgatóktól engedélyezhető egynapos szünetek, és kérdem: nem lehetne-e a tanév folyamán, négy-öt klasszikus darabból álló sorozattal ifjúsági előadásokat rendezni itt, Budapesten, a vidéki diákság részére, a

melyekre az intézetek már előre jelentkezhetnek, úgy, a hogy a dolog ma Budapesten történik, s az ifjúság csoportonként, esetleg olcsóbb jeggyel, tanári vezetés alatt főzőnázna a fővárosba, melynek nevezetességei amúgy is kellő vonzó erőt gyakorolnak rája? — Ehhez bizonyára nem kell sok, csak egy kis jóakarát, és az eredmény, meg vagyok győződve, olyan kitűnő lesz, mint a gazda termése, a ki pihent földbe vetett. Mily fényes, ismeretlen világot fog föltárni a budapesti színpad az előtt a fogékony lelki vidéki ifjúság előtt! Mily feledhetetlen, mélyes hatás lesz az ezeknek a buzgó, derék ifjaknak lelkében, kik haza térve betekig fognak beszélni társaiknak a látottakról és hallottakról, csak az tudja, a ki élt közöttük és kezét úgyszólván szívökön tartotta! Ott a provinciabeli iskolák falai közt élni fog sokáig minden szó, minden mozdulat, mely a színpadon megjelent; és az élet gyors hullámverései nem fogják eltörölni nyomaikat.

Mondani fogják talán, hogy az ily műsor nem lehet gazdag; de ez valóban gyöngé ellenvetés. Nekünk kevésre van szükségünk, de jóra, igazán jóra és klasszikusra. A ki látott egy kitűnő *Bánk-bánt*, *Macbethet* vagy *Coriolamust*, a *Tudós Nöket*, az *Ember Tragédiáját*, és látta jól, arra én azt mondom, hogy látott annyit, a mennyire az iskolában sokat, igen sokat lehet építeni. És ha a vidéki iskolák növendéke ennyit látott, én a kísérletet részemről igazán szerencsésnek ítélem.

Kedves barátom! ne hagyjátok elpendülni ezt a rövid, röpké szózatot. Most, a mikor a színház-ügy vezetése oly lelkes és a közoktatás iránt fogékony ember kezében van, nem fognak szavaitok e dologban sem visszhang és eredmény